

Trừng phạt không có nghĩa là "thù hận"

ISSN: 2734-9195 14:02 21/10/2026

Hãy thượng tôn pháp luật, nhưng đừng từ bỏ lòng từ bi. Trừng phạt có thể là yêu cầu của công lý, không thù hận mới là phép thử đối với chiều sâu của các giá trị Phật giáo.

Công lý cần được thực thi, nhưng lòng từ bi không nên bị loại bỏ. Từ câu chuyện của nhà sư Gnanasara Thero tại Sri Lanka đến bài học về Angulimala trong kinh điển Phật giáo, vấn đề đặt ra không chỉ là hình phạt dành cho người phạm lỗi, mà còn là cách xã hội đối xử với con người sau những sai lầm của họ.

Hình minh họa. Nguồn: Internet

Không ai đứng trên pháp luật, kể cả người khoác áo tu sĩ. Nhà sư Galagoda Aththe Gnanasara Thero, Tổng Thư ký tổ chức Bodu Bala Sena tại Sri Lanka, đang đối diện với những phán quyết nghiêm khắc của tòa án. Ngày 05/10/2026, Tòa Phúc thẩm Sri Lanka đã ra lệnh thi hành trở lại bản án 6 năm tù về tội khinh thường tòa án, sau khi Tòa án Tối cao tuyên việc ân xá trước đây dành cho ông là không hợp pháp.

Trước đó, một bản án 9 tháng tù liên quan đến những phát ngôn bị xác định xúc phạm Hồi giáo và gây tổn hại đến hòa hợp cộng đồng cũng đã được tòa cấp cao giữ nguyên trong tháng 06/2026.

Việc chấp hành bản án là nghĩa vụ pháp lý. Tôn trọng quyền lợi của những người bị tổn thương, bảo vệ hòa hợp tôn giáo và ngăn chặn những hành vi gây chia rẽ là những yêu cầu chính đáng của xã hội. Lòng từ bi không thể được viện dẫn để phủ nhận trách nhiệm cá nhân, làm nhẹ đi nỗi đau của nạn nhân hay đặt bất kỳ ai ra ngoài khuôn khổ pháp luật.

Tuy nhiên, **trừng phạt** một hành vi và **nuôi dưỡng lòng thù hận** đối với một người là hai việc hoàn toàn khác nhau. Một bản án có thể cần thiết để bảo vệ trật tự xã hội; sự nhục mạ kéo dài, thái độ hằn hộc trước đau khổ của người bị kết án lại không mặc nhiên tạo nên công lý tốt đẹp hơn.

Hình minh họa. Nguồn: Internet

Trong kinh điển Phật giáo, câu chuyện Angulimala là lời nhắc nhở sâu sắc. Theo *Kinh Angulimala* thuộc Trung Bộ kinh (MN 86), Angulimala từng là một tên cướp khét tiếng, gieo rắc nỗi kinh hoàng và sát hại nhiều người. Khi gặp đức Phật, ông được khai thị, từ bỏ con đường bạo lực và xuất gia tu tập. Câu chuyện không xóa bỏ những tổn hại mà ông đã gây ra, nhưng cho thấy một người không nhất thiết phải bị đóng khung mãi mãi trong quá khứ của mình (Kinh Angulimala - Access to Insight).

Điều đó không có nghĩa mọi người phạm lỗi đều sẽ chuyển hóa, cũng không phải lời kêu gọi miễn trừ trách nhiệm cho bất kỳ ai. Bài học cốt lõi nằm ở khả năng phân biệt giữa việc lên án hành vi sai trái và phủ nhận phẩm giá con người. Công lý phải xác định trách nhiệm, lòng từ bi mở ra khả năng sửa đổi, ăn năn và hướng thiện.

Tinh thần ấy được thể hiện cô đọng trong câu kệ thứ năm của *Kinh Pháp Cú*: “*Hận thù không thể dập tắt hận thù, chỉ có tình thương mới dập tắt được hận thù*”. Đây là một trong những thông điệp đạo đức nền tảng của Phật giáo, nhấn mạnh vòng xoáy đối kháng không thể kết thúc bằng việc tiếp tục nuôi dưỡng đối kháng. (Kinh Pháp Cú - Nalanda e-Library).

Bốn phẩm chất Từ, Bi, Hỷ, Xả (*Metta, Karuna, Mudita, Upekkha*) vì thế không nên chỉ dừng lại ở lời giảng trên pháp tòa hay trong các bài thuyết pháp.

Từ là thiện chí đối với chúng sinh;

Bi là mong muốn làm vơi khổ đau;

Hỷ là niềm vui trước điều tốt đẹp của người khác;

Xả là tâm bình thản, không bị chi phối bởi thiên vị hay oán ghét.

Đó là những nguyên tắc cần được thực hành ngay cả khi đối diện với người có quan điểm trái ngược hoặc người đã phạm sai lầm. (Oxford Bibliographies - Compassion in Buddhism).

Trong thế giới còn nhiều xung đột tôn giáo, bất đồng chính trị và chia rẽ cộng đồng, thông điệp này có ý nghĩa vượt ra ngoài trường hợp của một cá nhân tại Sri Lanka. Bảo vệ tự do tín ngưỡng không thể tách rời việc tôn trọng niềm tin và phẩm giá của người khác. Phê phán những phát ngôn gây tổn thương là cần thiết, nhưng biến sự phê phán thành chiến dịch hạ nhục không phải con đường bền vững để xây dựng hòa bình.

Giá trị của một xã hội không chỉ thể hiện ở việc xã hội ấy có nghiêm minh với người vi phạm hay không, mà còn ở cách xã hội ấy giữ được sự tỉnh táo, nhân văn và công bằng trong quá trình thực thi công lý.

Hãy thượng tôn pháp luật, nhưng đừng từ bỏ lòng từ bi, trừng phạt có thể là yêu cầu của công lý, không thù hận mới là phép thử đối với chiều sâu của các giá trị Phật giáo.

Tổng hợp, chuyển ngữ và biên tập: **Thường Nguyên**

Các nguồn tham khảo:

Tin gốc: <https://www.dailymirror.lk/opinion/PUNISHMENT-IS-ONE-THING-HATRED-IS-ANOTHER/172-352955>

News 1st: <https://english.newsfirst.lk/2026/10/05/gnanasara-thera-s-six-year-prison-sentence-reinstated>

Daily Mirror: <https://www.dailymirror.lk/front-page/Colombo-High-Court-rejects-Gnanasara-Theras-appeal-Confirms-nine-month-prison-sentence/238-343770>

Kinh Angulimala - Access to Insight: <https://accesstoinsight.org/tipitaka/mn/mn.086.than.html>

Kinh Pháp Cú - Nalanda e-Library: <https://www.nalanda.org.my/e-library/dhammapada/thetwinverses/verse5%266.php>

Oxford Bibliographies - Compassion in Buddhism: <https://academic.oup.com/reference/62340/reference-article-abstract/554138199>